

LO TEATRO CATALÀ

ANUNCIS
Y RECLAMS
à preus
CONVENCIONAL

PERIODICH SETMANAL INDEPENDENT
DE LITERATURA. ART, NOTICIAS Y ANUNCIS,
Destinat principalment á fomentar lo progrés é interessos del Teatro de Catalunya

REDACCIÓ
Y ADMINISTRACIÓ
carrer Aribau
93, 3.er, 1.^a

Director: D. Joan Brú Sanelement

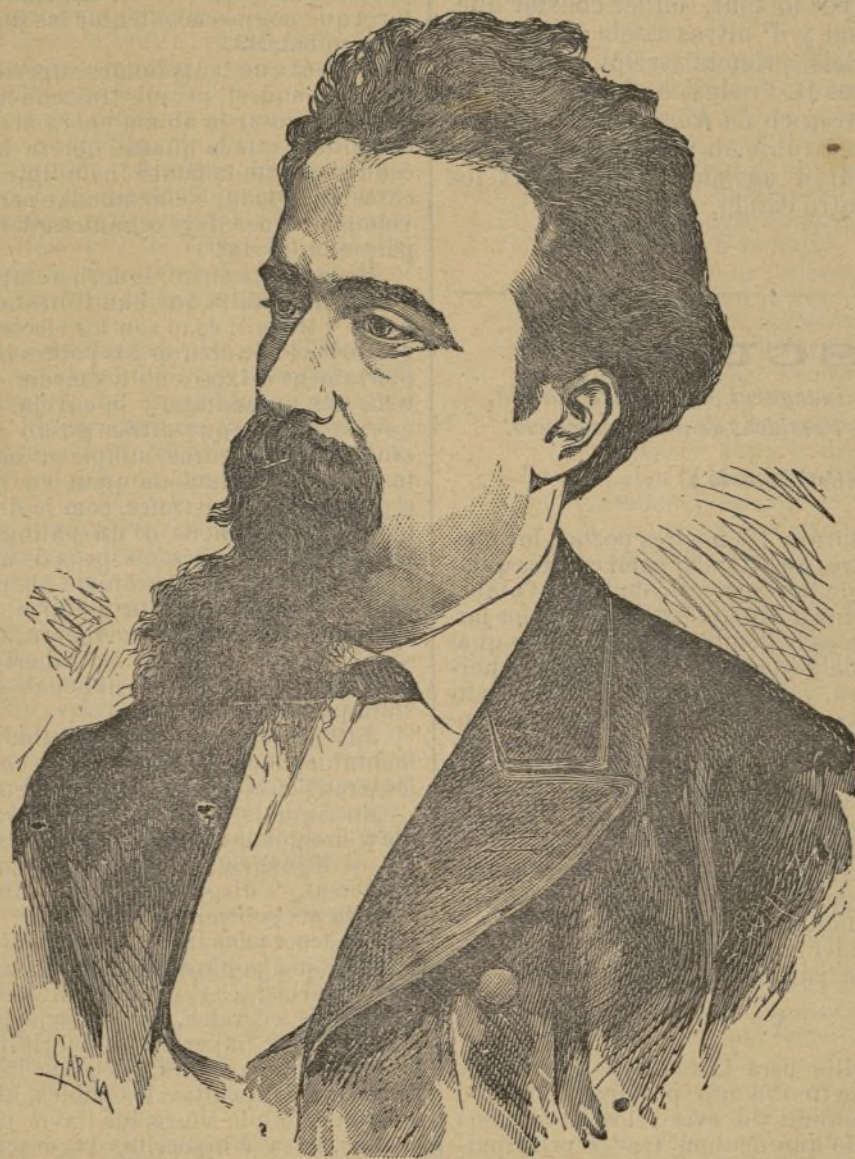
PREUS PER SUSCRIPCIÓ

En Barcelona. . . 4.00 pesetas trimestre.
Fora. 4.50 » »

ULTRAMAR { Semestre. 7 pesetas.
 { Un any. . 12 »

PREU DE CADA NÚMERO

Número corrent. . . 10 céntims.
Id. atrassat. . . 15 »

D. Frederich Soler

LO TEATRO CATALÀ

Es lo periodich que, reunint amena y profitosa lectura, resulta de franch als senyors suscriptors y á quants lo compran; perque publica per folletí, la comedia COFIS Y MOFIS, costant la comedia y 'ls números que la contenen, menos de lo que qualsevol producció en tres actes val en las llibrerías.

Ayuntamiento de Madrid

NOSTRE GRABAT

Sols veyentlo basta pera que 's conegui á don Frederich Soler.

¿Qué debem dirne, donchs, que no se sábiga? ¿Qu' es lo mes popular de nostres poetas? ¿Un dels mes eminents de nostres autors? ¿Lo mes constant y aplaudit sostenedor de nostre teatro? ¿Lo que ha vist premiat son mérit, y sas inspiradas composicions, y sas obras mes notables, en los Certámens catalans y fins per la Real Academia Espanyola, distinció que no ha obtingut cap mes dels eminents literats de Catalunya? ¿Qu' es mestre en Gay Saber?

Res d' aixó cal dir, si no volem ser eco repetit de lo que diu la fama per tots los ámbits de la nostra terra.

Contentemnos, per lo tant, en fer constar que, á mes de lo expressat y d' altres títols que 'l colocan en lo número dels primers escriptors catalans de l' época actual, es D. Frederich Soler y Hubert l' autor del drama tràgich *La Rondalla del Infern*, qual estreno ha constituït un aconeximent teatral de que 'n tindran agradabilissim recort los vérs amants del teatro catalá.

P. DE R.

DISCURS

Ulegit en la sessió inaugural del Centre Catalá, per son autor lo President de dita Associació.

(Continuació.)

Tornin, donchs; tornin los nostres poetas, los nostres pintors, los nostres escultors al camí emprés quan vá trencar l' albada de la resurrecció de l' Art Catalánista, y ómplin l'escena d' exemples de noblesa, los jardins d' estátuas d' héroes llegendaris, los salons de quadros que quan sian de paysatge reproduheixin lo hermos de la nostra terra, y quan sian històrichs renovin lo recort dels nostres guerrers, dels nostres juriconsults, dels nostres concellers; de quan, en fi, poden donar exemple de dignitat y noblesa: y així contribuirán á reconstituir la pàtria, y així apartarán lo perill de que 'l naturalisme fassi aburrir l' Art catalá, y de que, ab la pèrdua d' ell, perdi Catalunya un dels elements ab que més conta pera lo que ara vulgarment se 'n diu fer atmósfera y anar disposant á favor de Catalunya una opinió que, quan l' haguem conseguida, podrem dir que serém ja al primer grahó del temple de la restauració de la nostra pàtria.

V.

Un altre dels perills pera Catalunya, y pahorós per cert, es lo que se 'n diu ara problema social ó qüestió de la classe obrera; y á evitar los progressos d' aquest perill, es á lo que deuen tendir principalment los bons catalanistas, sino volen que entre las

onas d' aquesta mar abalotada, s' hi enfonzin, ensempe que 'ls mateixos obrers, las ventatjas que 'l catalanisme ha conseguit fins ara, y l' esdevenir que en més ó menys llunya temps sonriu pera 'ls partidaris de la nostra causa.

De la llibertat naixen y han nascut sempre los beneficis que van drets á las classes que no son privilegiadas; y la qüestió obrera pot dur la pèrdua de la llibertat, y ab ella, la de tot lo conseguit pe 'ls sobers en tants y tants anys de costosos sacrificis, y tot lo conseguit per nosaltres ab no menors penalitats y encoratjadas lluytas.

Lo qui té l' honor de dirigirvos la paraula, se senti imposat en lo primer moment de apareixe pahorosa y tremenda la qüestió obrera; més no bé vaig ficarme verament en ella, no bé vaig haver analisat lo que pretenian obrers y amos, vá decaure en mí tot l' interés que m' haviá inspirat, y tot seguit vaig veure clarissim com la llum del dia, que la qüestió obrera, ni era problema social indisoluble, ni era demostrar gran talent preocuparse pera cercarli esmena ni solució satisfactoria que pogués accontentar las duas parts que hi entran en batalla.

Veyent que tants homes superiors y sabis eminents debatían aquest, per ells trascendental assumpto, ¿cóm havia de gosar jo ab ma pobre insignificancia pretendre probar que la qüestió obrera no té cap més transcendencia que la fatal é ineludible que tenen totas las cosas de la vida, condemnadas per decret de la Providencia, ó per lleys orgánicas del món, á constanta y perpétua lluyta?

Es la lluyta entre 'ls desheretats y 'ls que posseïxen; es la batalla que han lliurat constantment lo diner y 'l trevall; es, ó son los efectes produhits per la perturbació de créurer los pobres que 'ls richs son completament ditxosos ab los medis que tenen pera satisfer sas necessitats, y la enveja, la irritació natural que lo créure que altres gosan mentres un sofreix cruentas amarguras, umple d' odis los cors, arbola los senys y esclata de quan en quan devegadas en espaventosas catástrofes, com la de veure rodar rebotent per los grahons d' un patibul lo cap de Carlos primer d' Inglaterra als peus d' un Cromwell y 'ls de Lluís XVI y Maria Antonieta als peus de la Convenció y 'ls comités de salut pública, que havian instaurat aquells obrers que cregueren fonamentar ab tanta sanch l' esdevenir de la llibertat y la fraternitat universal, venjadora terrible dels oprobis porque haviam passat los pobles.

Justicia suprema fou aquella; y que, tant com lamentable, fou profitosa, ho han comprovat plenament los grans efectes que han previngut d' ella.

En aquells espantosos successos fou massa terrible y desapiadada per cert la justicia del poble; més fou al fi justicia, y sino 's perdona en la conciencia universal, 's dispensa per la gran rahó que allavors assistia als pobles.

Las teocracias imperavan tiránicas y dominadoras; las fillas del poble estaban á mercé dels feudals pera deshonrarlas; los rostres dels homes de bé, baix la potestat dels teócratas, pera fuetejarlos; las conciencias totas, baix l' imperi d' una Iglesia inquisitorial que cremava de viu en viu, si en són Dèu no 's creya; y á tot estaban supeditats los pobles, ab lo mes á més de acceptarho ab lo sonris als llavis per ahont havia de brollar, falsa é hipócrita, la oració que 'ls cors no sentían, sino 's volia acabar del torment en lo pol-

ESPAY PER' ANUNCIS

Ayuntamiento de Madrid

tro, ó en la foguera que 'ls mateixos reys havian alimentat, ó en la plassa pública, baix la destrat d' un butxí, que ja avants havia sagellat las espatillas de la victima ab infamanta marca.

Més tot aixó ha desaparegut ja. Avuy lo trevallador, com lo potentat, pot aspirar á tots los llochs, á totas las gerarquias á que son saber, ó sas virtuts, ó son talent, ó sa fortuna 'l pórting; avuy no hi ha privilegiats pera las lleys que han implantat las revolucions modernas, y avuy ningú té motiu pera disposarse á lograr ab violencia lo que sos drets y una rahó comprovada poden donarli.

Organisintse enhorabona en gremis, en germandats, en agrupacions; quedin convinguts en lo que vulgan exigir, que, si tots absolutament ho demanan, no hi haurá pas pe 'ls amos més remey que accedirhi; mes no perturbin, no malmetin la patria ab llarchs paros que ocasionan sa miseria y la dels fabricants, mentres l' estranger los aprofita pera introduhir sos géneros, emportáren nostre diner y augmentar així encara més l' estat precari de que tant los nostres trevalladors están dolentse.

Sens voler entrar ara á discutir la rahó dels drets que 'ls nostres trevalladors reclaman, pensin que, fins que lo conveni qu' ells pensan realisar siga universal, no pot implantarse particularment en cap nació, y que, fins qu' aixó sia, es inútilment perjudicial convulsar á la pátria ab motins y revolts que poden parar en dur la pérdua de la llibertat de que relativament se gosa; y perduda la llibertat, fóren paraulas vanas los drets de petició y 'l de reunió, y, ab ells, quedaria perduda tota la esperansa del millorament que tan desitja la nostra honradíssima classe trevalladora.

Aixó implicaría lo retardament pera Catalunya, de poderse constituir en estat polítich, y fóra perduda pe 'ls obrers, com pera nosaltres, la esperansa de que una constitució regional, amparadora de la germandat y l' associació dels nostres antichs gremis reformada, pogués donar un alivi al mal, de que, tant temps ha, vé lamentantse.

Lóndres y Viena, Inglaterra y Alemania, están al cap del mohiment que vol millorar l' estat de la classe obrera. Donchs ben sencilla es la tasca que s'ha d'imposar lo trevallador de Catalunya: esperar que allá 's resolgui la qüestió, que, un cop resolta, s' imposará á tot lo món, vulga no vulga.

Aconselléu, donchs, tots y ab totas vostras forsas, als nostres obrers, que esperin son millorament sens convulsar á la pátria, y passem ara al últim punt de mon discurs, al punt del sufragi universal, que, á mon modo de veure, tant convé mantenir y fomentar, com á contribuir d' un dels medis que més poderosamente pot portarnos á la restauració de la nostra patria. (S' acabarà.)

Lo romans de la conquista de Sicilia

Ab verdadera satisfacció insertem la següent poesia inédita, del laureat poeta Escm. Sr. D. Victor Balaguer.

Vora 'l mar, sola y cautiva,
plorant llágrimas de fel

mes amargas que las onas
que s' estrellan á sos peus,
la malhaurada Sicilia,
presonera del francés,
així exhalava sas playntes
que s' emportavan los vents.

—Só la pobre abandonada,
só la filla de Israel:
onadas murmuradoras,
¿quán será que 'm portareu
lo Moysés que Déu envia
als fills de Jerusalèm
per lliurarnos de las penas
de aquell Faraó crudel?
Es aquell que diuen Carlos,
rey sens cor y sens mercé;
es aquell que diuen Carlos
qui presonera me té.

¡Es ell, es ell!
Sens mercé tots l' apellidan,
sens mercé.

—
¡Ay Sicilia infortunada,
com t' has vist y com te veus,
de tenir tos fills en pena,
tan desamparats de Déu!
Mes ja portan al rey Pere
lo gantelet del doncell,
y Sicilia toca á vespres,
á vespres y á somatán.
Ab son estol de galeras
son llibertador ja vé,
y tot es gala y es festa
en la ciutat de Palerm
que tapissa sas carreras
de jonch vert y herbas olents
y enmantella sas murallas
de draps d' áur y d' argent.
Ja, riba la mar, l' esperan
ciudadans y cavallers;
ja las damas mes garridas
y doncellas avinets
van per tot cantant en orri:
—Ben vingut lo senyor rey,
¡Es ell, es ell!
lo gran rey, lo rey En Pere,
lo gran rey.

—
Ab ell venen per sa guarda
gens que han nom d' almugavers,
que sols viuen de fets d' armas
y may dormen á cobert.
Portan sols una ganella
per l' istiu y per l' ivern,
un sarró per sas viandas,
una ret per sos cabells,
antiparras per sas camas,
las albarcas per sos peus,
casco dos darts y una escona
y á la cinta son coltell.
No n' hi ha de mes c' orotjosos,
de més forts y més valents.
Per los sigles de los sigles
se 'n recordará 'l francés
la jornada de Messina

CERVESERIA Y XOCOLATERIA

á cárrech de

DOMINGO CONSTANS

Passeig de S. Joan, 160, xanflá Ausias March

(SALÓ ESLAVA)

LA PEDRA FILOSOFAL ¡DINERS Ó LA VIDA!

Comedias catalanas de

SIMÓN de l' OMBRA

PREUS, UNA PESSETA

en las principals llibrerías

que guanyá l' almugàver.
Las doncellas de Sicilia
van cridant per tot arreu:
—¡Son ells, son ells!
los hereus de la victòria
los hereus!

REVISTA DRAMÁTICA

La Rondalla del Infern, DRAMA EN TRES ACTES Y EN VERS ORIGINAL DE DON FREDERICH SOLER

Lo departament francès de la Vendée, que en favor de la antiga monarquia s' havia alsat en temps de la República, y que en 1815, á la tornada de Napoleón, també s' alsà á favor de la causa realista, signé la comarca escullida per la Duquesa de Berry en 1830, pera promoure una guerra civil, al objecte de posar en lo trono de Fransa al seu fill, conegut per Enrich V, prenent destronar á Lluís Felip. L' insurrecció terminá en 1832, durant lo ministeri de Thiers, que va pèndrer á la Duquesa, la qual signé entregada á traició.

Aquest últim període de tal guerra civil es lo moment en que 's desarrotlla l' acció de *La Rondalla del Infern*.

La Duquesa de Berry, perseguida per las tropas lleals, amagada en Nantes en la casa del doctor Herbert, dahont surt colocada en un féretro, com si fos morta y fins essent ficada á la fossa, pera treure de sospita als seus perseguidors; portada després pe 'ls seus adictes á un castell en lo qual hi havia una xamaneya ab un departament secret, ahont signé trobada per las tropas de Lluís Felip, son los fets històrics que enclouhen l' argument de la nova producció del senyor Soler.

L' afany dels soldats en buscar á la Duquesa que saben que está allí amagada y las angúnias dels partidaris d' ella per amagarla, fingirla morta y enterarla, tenen al espectador en constant interès, fins á sentir los esglayadors crits de la desventurada que, ab lo foch que han encés los soldats en la xamaneya del castell, s' abraza en lo seu amagatall, d' ahont es descuberta.

Contrastant ab lo trágich argument de l' acció capital del drama, hi ha en ell algunas escenas cómicas que acaban d' avalorar-lo, perquè, ademés d' ésser propies, están tractadas del modo inimitable que sab ferho l' autor de *La Dida* y *Lo Ferrer de lall*.

S' ha dit que *La Rondalla del Infern* no es en tot exacte á l' historia; pero ho es, com hem dit, en los fets capitals, y no por exigir-se més en un argument escénich, que ha de tenir interès y ha de transcorre en dugas horas. Per aquest motiu no 's pot citar cap producció dramática de las conegudas per *històrics*, antiga ni moderna, que no discrepi de la historia, quant menos en los detalls. En lo llenguatge dels escenaris s' usa un nom per las obras històriques que es mes

exacte en aquest punt que 'l usat en los tractats de literatura. De las obras que en aquestos s' anomenan *històrics*, se 'n diu d' *época*; y es efectivament aquesta la propia paraula. *Marco Antonio, Felipe II, Catalina Howard, Lluís XI, Maria Tudor, Los fills d' Eduard* entre 'ls dramas estrangers; *Pelayo, Carlos II, Isabel la Católica, Don Francisco de Quevedo, La Campana de la Almudaina* entre 'ls castellans; y entre 'ls catalans *Judith de Welf, Cíaris, Joan Blancas La campana de l' Unió, Otjer* y tots quants puguessem citar-ne, no contenen per complert la vritat hisiòrica; no son mes que de l' *época* á que 's refereix lo seu argument, basat en un personatge ó en un fet històrich. Y 's compren que aixís sigui, desde 'l moment que tots sabem que l' argument que 's porta á l' escena es d' inventiva del autor, tant per la presentació dels detalls que no es possible que donguin ni las cròniques mes minuciosas, com per la combinació artística de l' acció.

En aquest concepte, *La Rondalla del Infern* entra de plé en lo género conegut per històrich, ab mes rahó encara que la majoria dels que avans hem enumerat.

En las produccions d' aquest género, l' autor s' imposa l' obligació de donar á tot l' argument lo color de l' *época* en que 's desarrotlla y de no presentar cap detall ni cap caràcter que siguin impropis de la mateixa; y en aquest punt es laudable l' obra que 'ns ocupa, ja que res s' hi troba impropí del temps del alsament vandeá contra Lluís Felip, essent ademés lo llenguatge adequat á cada un dels personatges que hi figuran en ella. Se veu que 'l senyor Soler ha estudiat ab deteniment aquella *época*.

Res tindriam que dir de la versificació, coneguda com es la bona trassa del autor de *La Rondalla*, si no 'ns acudís observar que encar, aquesta obra apareix mes cuidada que altrás d' ell mateix en aquest concepte.

En una paraula, es aquest drama un dels que mes gloria han de donar al senyor Soler, y bé ho demostra l' éxit que obtingué 'l dia de son estreno y que obté todas las nits en que 's representa.

Mereix ésser elogiada la direcció, no sols pe 'l moliment escénich, sino també per lo que respecta al vestuari.

Lo senyor Riutort per la bona interpretació del seu paper, que 'l diu d' una manera admirable; donya Pilar Clemente pe 'l ben entés sentiment ab que declama la seva part; la senyora Monner per la naturalitat ab que presenta la criada Ursula; lo senyor Soler, per l' acertada rudesia ab que caracteriza al sargento Arrás; lo senyor Capdevila per lo bé que s' identifica ab lo jove trompet; los senyors Martí, Riba, Santolaria, Pinós y Valls, per lo que contribueixen al lluhiment de *La Rondalla del Infern*, ben justament merecuts se tenen los aplausos ab que 'l públich los obsequia en cada representació.

Reservem mencionar especialment á donya Adela Clemente, ja per l' entonació que dona als crits culminants de l' escena mes commovedora de la tragedia, ja perque veyem que fuig de la mala entesa rutina d' altres artistes, que desdenyen certs papers per las curtas dimensions que tenen, sense considerar que moltes vegadas, té mes mérit dir dugas paraulas que un parlament de dugas planas. La duquesa de Berry es la protagonista de *La Rondalla del Infern*, encara que apenas apareix en lo drama y aixó y aquells crits angustiosos que no sabia donar ab son tó verdader

CONSTRUCCIÓN DE TEATROS SERVEY COMPLERT Y BO

pera guardarropias

Per informes y detalls, dirijirse al fuster del carrer de Caspe 75
al costat de la botiga de comestibles

BARCELONA

ELIXIR MORRHUOL CASTILLO

DEPÓSIT GENERAL

Farmacia del autor, Dr. Gómez del Castillo

Condal, 15, BARCELONA

Ayuntamiento de Madrid

qualsevol partiquina, fá que 'l paper degui confiar-se á una primera part que representi ab conciencia. Rebi la senyora Clemente nostra enhorabona pe 'l desempenyo del seu paper, y serveixi d' exemple 'l seu procedir als actors que no admeten, ó fan de mala gana, 'ls papers que 'ls hi semblan de poca importancia perque tenen poca llargaria.

L' atri d' una catedral que apareix en lo segón acte, es una bona decoració que honra al pintor senyor Urgellés, pe 'l color, pe 'l dibuix y per la perspectiva ben estudiada.

Si una obra bona, ben representada y ben posada en escena ha de donar moltes y bonas entradas, no 's necessita ésser profeta pera assegurar á l' empresa del teatro catalá de Romea, que ha trobat una abundosa mina en *La Rondalla del Infern*, verdadera joya de la nostra literatura.

J. BRÚ SANCLEMENT.

Ultim tribut á Rossendo Nobas

A lo millor de sa carrera ha mort un dels artistes que més gloria havian reportat al art escultórich catalá.

En Rossendo Nobas ha deixat d' existir quant tenia poch mes de 50 anys.

Gran y elocuent vá ésser lo tribut que 's rendí al infortunat artista divendres prop-passat, tant per lo numerós corteig, com per la válua de 'ls que en ell figuraban, aixís com també pe 'l gran número de coronas que, já sobre 'l fétre, já en endolat landó daban clar testimoni del dol que per sa mort sos bons amichs sentían.

Formaban la fúnebre comitiva lo clero de Sant Cugat, precedit de la creu y escolans de la parròquia. Seguía lo cotre mortuori portant los restos del infortunat artista, dipositats dins d' un rich atahut que casi desapareixia á la vista, per estar covert per lo típic panyo dei gremi dels llautoners del que había sigut en sa primera joventut consoci, com per las ricas coronas, entre las que n' hi figuraban una de son mestre Agapito Vallmitjana, altra de sos amichs de Puigcerdá da hont era fill adoptiu, una dels deixebles y altra del Círcol artístich.

Del atahut penjaban sis glassas qu' eran sostingudas respectivament per Caba, com director de la Academia de Bellas Arts, d' hont Nobas era suplent; per Agapito Vallmitjana, com á son mestre; per Fuxá, com á son deixeble més antih; per Barnola, en representació de Puigcerdá; per Alejandro Roig, un de sos amichs més intims, y finalment per Pellicer.

Entre 'ls artistas que figuraban en la comitiva, podem enumerar als pintors Srs. Armet, Galofre, Catalá, Parera, Pellicer, Masriera (Joseph), Masriera (Francisco), Caba, Cartelucho, Vancells, Roig (Alejandro), y 'ls escultors: Srs. Vallmitjana (Venanci), Vallmitjana (Abarea), Aleu, Arché, Corcosó, Alentorn, Campeny, Carbonell (Pau), Carbonell

(Pere), Reynés, Sala, Claramunt, Sangenis, Costellanes, Llimana, Tasso, Arnau, Fuxá, Vallmitjana (Agapito), y á més altres que no 'ns venen ara á la memoria y que acudiren á tan trista cerimonia del enterro, al que també hi anaren moltes altres personas distingidas y qu' havian sigut amigas del difunt.

Detrás lo cotxe mortuori seguía 'l londo, portant una rica corona que 'ls escultors de Barcelona dedicaban al seu company d' art.

Lo cadavre fou colocat en un ninxo del Cementiri vell, haventse posat en la part exterior la preciosa y colossal corona de que acabem de parlar, oferta pe 'ls escultors barcelonins, qu' están firmant un pergami que será entregat com últim recort á la familia, á la qual van ser presentadas las demés coronas que no vá ser possible colocar junt al cadavre del pobre Nobas que, al deixar aquesta vida, té en la terra valiosas obras artísticas que perpetuarán son nom.

¡Descansi en pau!

V. D. O.

LO GRAN TEATRO DEL LICEO

(Acabament.)

Durant la Quaresma de 1881 vá tenir nostre primer teatro lirich una empresa que va donar 17 funcions d' ópera, recaudant 85,000 pessetas, sense incloure en aquesta suma ni un céntim de subvenció, perque aquella empresa no 'n cobrava, puig va encarregar-se del teatro ab la condició de que no havian de donarnhi 'ls propietaris.

Citem aquestos datos, de qual exactitut podem respondre, perque ab ells anem á concretar nostre pensament.

Aquella empresa, al demanar que li cedíssin lo local y conformarse á deixar de cobrar subvenció, estaba convensuda de que era més fácil pérdrer que guanyar en la explotació del negoci; pero, com la seva idea era pendre 'l pòls á lo que podia esperarse dels resultats positius en una temporada llarga, vá resódrers á probarho en una curta série de representacions que, en cas d' anar malament, debían ocasionar menos pérduas que si 's tractés de un ó més anys forsosos.

Per altra part, contaba ab capital suficient; havia calculat bé 'l pressupost, no tenia atrassos que pagar; vá lograr no deixarse imposar per cap artista; vá realisar en gastos secundaris bastantas economias de que eran susceptibles, contribuhint per tots aquets conceptes á que 'l gasto generalen cinch setmanas de Quaresma passés poch de 20,000 duros, y 's vá convénecer de que ab la subvenció corresponent, hauria surtit beneficosa durant una temporada que 's vá arreglar á corre-cuyta y sense que pogués portar artistas de gran talla.

Solsament vá contractar á la Urban qu' encara conservaba bona part de las facultats que l' hi havian donat fama y á qui no mancaba per cert son privilegiat talent artístich. Los demés cantants eran bons; pero no podían calificarse d' eminencias.

AL BRUCH

Taller de fer llunas per miralls; marchs de cuadros, cromos y estampas

FÁBRICA DE TRANSPARENTS

Portaferrixa, 10 y Petritxol, 17

TRANSPARENTS

GRAN ASSURTIT EN LA MATEIXA FABRICA

Carrer de la Morera, núm. 6, 1.º

Segona travessia á la dreta del carrer del Hospital, entrant per la Rambla

Tot aixó demostra clarament que lo Liceo pot donar bons resultats á las empresas, é indica que la que logri fer desaparéixer los inconvenients que tenim consignats en aquesta série d'articles —inconvenients als que n'hi podriam afegir alguns de menos importancia,—alcansará, si procedeix ab càlcul ben fet, al terme de las temporadas sense las dificultats y alternativas de que en moltes ocasions ara'n son victimas, fentne tambe alguns cops á certs artistes y ab més freqüencia á las masses, que no sempre veuhén satisfet l'import de la última setmana; venint, quant aixó succeheix, á véueres perjudicadas unas corporacions que deurían ser ben atesas, ja que tant necessari, per no dir tan important, es lo seu treball en las representacions, com puga serho lo del artista més célebre dels que en ellas prenen part.

Y es més de lamentar la mala marxa que molts any té nostre Liceo, ara que, conforme várem manifestar, disposa l'empresa de forta subvenció que, junt ab l'abono, li assegura un ingrés de prop de 60,000 duros en 72 funcions líricas, que son las que li bastan pera deixar cumplert lo mínimum de representacions á que obliga avuy lo contracte de la Junta.

Ficantnos no mes en los productos de la Quaresma, que deixem consignats, veurem que, sense subvenció, es possible recaudar 1,000 duros, com terme mitj, cada vespre que 's canta ópera. Donchs, si hi agreguém la subvenció que dóna actualment lo propietat, arribarán los ingressos á 100,000 duros per un número de funcions que la empresa pot donar en quatre mesos, ó siga ab un gasto de 25,000 duros mensuals.

Lo que procedeix, donchs, es procurar que 'ls gastos sigan inferiors á aquella quantitat.

¿Es possible alcansarho? Donchs lo Liceo pot sostenir-se. ¿No es possible? Donchs no hi ha remey: sempre anirà de mal en pitj.

Peró 's pot alcansar, no hi ha dupte. Sino que per véuerer realisada tal possibilitat, la direcció de la empresa ha de tenir molt present que lo que casi sempre fa naufragar lo negoci en mitj d'un mar tempestuós y amenassat continuament, son las onades de la imprevisió en los càlculs y 'ls mals vents de la falta de fons; causas que per si solas bastarían á no deixar que 'l barco arribés á port, y á las que s'hi anyadeixen las demás de qu'hem parlat y que no's treuhén fàcilment si no 's domina 'l mal temps per medi del capital y de una exquisida previsió molt necesaria.

Persuadits estem de que ab las xifras que acabem de dir pot una empresa previsor, intel·ligent y pràctica, portar dos magnífichs quartets, compostos de artistes que oferescan garantia del éxit de las funcions: segurs estem de que, á més, sense aumentá 'l gasto, podria fer venir alguna notabilitat;—pero verdadera notabilitat—en determinadas representacions extraordinarias, y no vacilem en afirmar que podria abandonar-se la mala costum d' oferir ensaigs en lloch de funcions dramáticas ó d' altra classe, cosa que si sembla una ventatja, es en realitat un perjudici.

¿Qué guanya ab tals ensaigs l'empresa?

—S' estalvia lo mantenir una companyia de vers y los gastos d'unas funcions que ocasionan un gravamen sense produhir casi be res—se' ns dirá,—perque no hi havia may gran concurrencia en las representacions de nit que no eran líricas.—

Peró en contra d' aixó, la empresa, ara, ab tals ensaigs, 's veu obligada á tenir més artistes d' ópera si

vol donar funcions de tarde; y 's trova que, ó las fa sense entrada si canta 'l segon quartet, ó espatlla la del vespre quant ofereix per la tarde ópera d' importancia, ab cantants que tingan, per son mérit, las simpatias del públich. Y si 's trova també ab que, de vegadas, los abonats y propietaris que freqüentan los ensaigs, forman judici equivocát d' artistes que 'ls causarian bon efecte si 'ls vegessin debutar en funció, arreglats ab lo corresponent trajo d' época, colocadas las decoracions y 'ls mobles, degudament encés lo gas de la platea; aixó es, sense que hi faltés cap dels atractius necessaris á la representació, y que ficarian be l'atenció d' aquells mateixos propietaris y abonats que ara en vespre d' ensaig, senten al nou artista distrahentse acás alguns moments pera jugar ó fer broma en lo quartet del palco.

Parlant de joch, podriam tal volta exténdrerns en consideracions sobre si lo de la Bolsa ó altres han deixat sentir algun cop sa terrible influencia en perjudici del bon éxit de determinadas empresas; pero com aixó no 'ns donaria la facilitat de comprobarho ab la lógica dels números, nos limitem á indicar la possibilitat de que hagi succehit, y no ho estimem com una de las contrarietats que constantment amenassan la vida próspera de las que's posan al frente del més principal de nostres teatros.

No sabem si la Junta del Liceo, ó quants se precian d' entesos en assumptos teatrals, estimarán atinadas nostras observacions; pero una y altres podem créuer que están basadas en la experiencia y en la pràctica, y que 'l dia que una empresa ab recursos las atengui, encarregant la direcció general del seu negoci á persona —que no es difícil trovar—capás de ferne'l degut mérit, altre podrá esperarse que siga 'l porvenir del més grandió é important dels colisseus de Barcelona.

J. P.

Lo Romiatje de l' Anima

Lo Romiatje de l' Anima, es un encisador poemet que son autor titula *Cansó*. En lo número anterior van donar á coneixer á nostres llegidors uns fragments corresponents al cant primer, ó sia del *Salm d' amors* y avuy donarem idea del llibre, publicant ademés lo cant final, que dú per nom *Cansó de las terras llemosinas*.

Lo llibre se divideix en tres parts y en ellas se canta primer l' Amor, luego la Fé, y després la Patria.

Lo salm d' amors es una tant sentida com tendra composició, digna per sa lectura delicada del poeta que l' ha escrita.

Nosaltres coneixem ja d' anys aquesta cansó d' amor per haberla publicat lo Sr. Balaguer en un sentmanari barceloní, y es d' aquellas poesias que han quedat grabadas en nostra memoria y que ab delicia habiam recitat mes d' una vegada.

Per aquest motiu celebrem véuerla avuy formant la part mes interessant de l' obra que darrerment ha vist la llum.

En la segona part canta la Fé, entonant un himne religiós de cadencia hermosa. Es una plega-

EN LA ACREDITADA BOTIGA

LA CAMELIA

últimament establerta en lo Carrer dels Archs, 5 per son dueny Sr. Lazzoli, se confeccionan á la perfecció tota classe de

FLORS ARTIFICIALS

coronas de totas classes y altres objectes pertanexents al ram.

PREUS ECONÓMICHS

ESPAY PER' ANUNCIS

ria á la Verge de Montserrat, y en ella se mostra lo poeta inimitable. Mes á tots los que recordém los primers temps del Trovador de Montserrat, no 'ns sorpren pás ni lo *salm d' amors*, ni la *cansó de la Verge*.

Al cantar á la Pátria, se remonta en valentas estrofas als temps dels Albigenses y evoca en aplech las desgraciadas víctimas d'aquell succés històrich, y acaba la obra ab la *cansó de las terras llemosinas* d' una frescor encantadora.

La cansó de las terras llemosinas

Terras llemosinas, terras llemosinas,
cort de gentilesa, paradís del mon,
plenas de armonia, de llum y bellesa,
¡qué hermosas, qué hermosas, qué hermosas que sou;
Sobre la mar blava la vela llatina;
sobre un cel sens núvuls riuadas de sol;
per boscos y pradas los aucells á pobles;
tot un mon de vilas, tot un mar de flors;
la verda olivera, la palma africana,
los arbres balsámichs de las pomas d' or.

!Terras llemosinas, terras del meu cor;

Terras llemosinas, terras llemosinas,
la Marca amorosa dels gays trovadors,
hont creixen y viuhèn en pan y companya
los arbres dels tròpichs y las neus del Nort.
Una mar que escampa rodolons de plata
per sobre una arena de palletas d' or;
uns ayres que embauman, uns amors que creman;
l' encens en la esfera, l' incendi en lo cor;
una patria tota titi-lant de gloria,
una terra tota llampegant d' amor.

!Terras llemosinas, terras del meu cor;

Terras llemosinas, terras llemosinas,
encesas y ardentes en llum y color,
hont canta á tot' hora l' aucell en las hortas,
sou en la llegenda rossinyol de gloria,
sou en la epopeya pabelló d' honor,
teniu en las mes nobles historias de gesta,
teniu las pus bellas meninas del mon;
per terme las onas de la mar llatina,
per fita á las serras del Pirén boyrós.

!Terras llemosinas, terras del meu cor;

Terras llemosinas, terras llemosinas,
románticas terras de pretz y lauzor,
empori de joya, vilas de paratge,
¡que hermosas, que hermosas, que hermosas que sou;

Las lletras pátrias s' han enriquit ab una joya més. Fá poch dias, apropósit de la publicació de *La Garba*, d' Apeles Mestres, déyam que habíam acabat bé l' any y ara debém afeigir que ab la sortida d' obras com la que parlém (encar que sia petita en extensió), entrém ab bon peu en l' any present.

Acompaña al poema catalá, una traducció castellana, feta per lo mateix autor.—Volém ser franchs.—No 'ns complau de bon tros tant la traducció com te l' original. Hi trobém á faltar en ella aquella expontaneïtat, aquella dolçessa, que son la nota dominant en lo poema catalá y sobre tot ó trobém á faltar en lo *salm d' amors*.

Aixó no vol dir que la obra desmereixi. Al revés. La traducció castellana al costat del original catalá hi está bé, puig ella demostra que solzament la llengua pátria es la que pot fer gran al poeta, y que en lo coureu d' altres idiomas no s' troba may aquell sentiment é inspiració que l' hom sent únicament y solzament expresa en la llengua apresada desde lo bressol.

J. BRÚ.

Desde Roma.—Carta V.

En bona hora sia dit: no he passat en ma vida, ni crech passar,—encara que no puch dir que estiga en edat de no poder disfrutar,—no he passat, repeteixo, un dia tan deliciós com lo á quin se refereix lo que vaig á ressenyar en aquesta carta.

Jo desitjaba febrorench que arribés l' hora de véurem *vis á vis*, com diuhèn los francesos, ó be *in faccia*, com espressan los italians, ab aquella dona que sens dupte sentia per mí 'l mateix desitj; pero com afortunada, ó desgraciadament, en aquesta vida tot arriba ab la mateixa velocitat que desapareix, també fou arribat lo moment de fer la meua entrada en aquella casa, pera mi sagrada encara, y que molt mes que casa, tenia en lo meu concepte la respectuositat d' un temple consagrat al mes gran, al mes pur, al mes sincer dels amors humans.

Era pera mi aquell acte lo moment culminant en que 'l foch sagrat de la misteriosa esfinge batia mon cor ab sensacions tan apassionadas y encizadoras, que duptaba de ma serenitat y mon valor pera resistir la forta sotragada d' aquella emoció tan distinta de las que fins llavors habian conmogut mon esperit inexpert y jove.

Ab aquestas reflexions y aquets temors vaig arribar al pòrtich del palau ahont me dirigia, y una fredor estranya me va fer esgarrafir, com si 'm trovés en mitj del ivern.

Ple de valor m' enfiló escalas amunt, y al anar á péndrer lo pom daurat del timbre pera dir á la gent d' aquella casa que ja era á la porta lo convidat que esperaban, tot net, tot mudat y tot poruch com si anés á fer alguna cosa que no estés en l'ordre de las cosas bonas, sento que aquélla s' obra y un lacayo ab patillas negras y frondosas, fent una reverència reglamentaria que ja saben de memoria tota la gent d' aquet rangó, m' indicá la porta del recibitori en que vaig entrar sense gosar trepitjar los mármoles del paviment y separantme respectuosament dels tapissos d' aquellas parets, pera mi dignas de veneració y de respecte.

Poch vaig tenir que esperar: Lo pas precipitat de Laura que s' acostava, me despertá del meu momentani ensopiment, y aquella cara sonriente y hermosa com lo sol del transtevere, apareixent pe 'l mitj de las sedas color granat del cortinatje de la porta d' entrada al saló, iluminá tot mon esperit com si un foch sivilítich m' enardís y 'm donés foras pera sortir airós en lo paper que anaba á desempenyar.

Las primeras paraulas que 'm dirigí la meua cicerone angelical, foren espressadas ab una franquesa, ab una sinceritat tant nascuda en lo fons del cor, que al-

COEIS Y MOEIS

comedia de

D. J. FELIU Y CODINA

Se publica com á folletí en lo setmanari

LO TEATRO CATALÁ

ACADEMIA DE BRODAT

Especialitat en lo decoratiu y artistich
á càrrech de la professora

Srta. Leonor Capdevila

Brodadora de S. M. la Reyna D.ª Maria Cristina

Portal del Angel, 11 y 13, ent.^o

Fotografía Partagás

Plassa de S. Jaume,

entrada per lo carrer de la

Llibreteria, n.º 4

hagaren d'un modo extraordinari mon amor propi. No eran fillas del arrebató d'una passió frívola y capritxosa, sino que las robustia lo caliu aymant de la dona que déu la vida á un altre, que va salvarla ab imminent perill de la seva propia.

—Vos hi esperat, mon amich, darrerà las jealousias del balcó, pera que al pujar no tinguessen que trucar á la porta com un estrany y esperar despues en la antessala com un pretendent.—Y totallargantmesama sonrosada, y fent un moviment de cap semblant á un saludo encara que en realitat no era mes que una delicada moneria, me digué acompanyantme al saló:—Lo meu papá m'autorisa pera que us digui que en lo successiu podeu entrar en aquesta casa ab los mateixos honors que sos humils habitants. Es una distinció que fa al salvador de sa filla.

Y molt baixet, ab veu tremolosa per la emoció, y enrojida sa cara per las ardents y carminadas tintas del pudor, ab tó sentencios prossegui:—Y jo res puch oferirvos que no hagi estat en vostres brassos y prop del vostre cor y de vostres llabis.

Jo anava á esclatar devant d'aquell amorós oferiment; pero 'm detingué aquella dona intelligent y apassionada, portantse lo dit indi devant los llabis ab una expressió tal de benevolensa y carinyo, que semblava dirme:—Calla, dolent, ja sé tot lo que vols dirme; no es hora encara.

Y 'm presentá á son pare que, aixecantse d'un silló confortable, me rebé ab distingit respecte, com se reb á un amich antich ab qui s'han passat moltes horas de íntima y confidencial satisfacció. J. R.

SALÓ DE DESCANS

Han donat en l'actual setmana sas funcions de benefici dues de nostras aplaudidas actrius: la Sra. Parrenyo, en Novetats y la senyoreta Sala, en Romea. La senyora Parrenyo vá escullir drama castellá, per qual motiu no 'ns ocupem del espectacle sino pera dir que, á pesar del mal temps, no era escassa la concurrencia, y que 's vá aplaudir y obsequiar á la beneficiada, distingintla ab varios regalos.

La senyoreta Sala va disposar lo drama *Sota Terra*, oferint ademés l'estreno d'un monólech titolat *Ellas!*, que no té res de particular, y donant per final la pessa *L'infanticidi*, ab la sorpresa de que hi prengué part lo jove primergalan don Arturu Buxens, per no haverhi en la companyia qui tingués de repertori l'expressat joguet. Lo senyor Buxens vá distingirse en la representació, en la que vá agradar molt també la senyoreta Sala, obteninthi tots dos merescents aplausos.

Avuy se estrenará en Calvo-Vico una pessa catalana del Sr. Riusec, titulada *Vermouth matrimonial*, dirigida per l'actor cómic senyor Millá.

Comensa avuy una nova remporada en lo teatro de Gracia. Dirigeix la companyia lo primer galán senyor Tresols, y entre 'ls nous actors hi ha los senyors Morer y Serraclara.

Per medi d'un xistós romanso ha anunciat lo senyor Pinós son benefici, que tindrà lloch demá en lo teatro Romea, posont en escena *Lo timbal del Bruch*, á quin drama seguirá l'estreno de la pessa *Fugint de la dona*.

En lo próxim número continuarem la historia del Teatro Catalá y la llista de la tómbola Fontova, oberta en lo Centre Catalá.

CAVILACIONS

XARADA

Lletra y liquit es d'estima
la prima;
es vocal que molt bé sona
segona,
y senyal de mal temps n' es
la tres;
si encara no sabs lo qu' es
y no vols mes cavilar,
per forsa tens d'esperar
lo próxim prima, dos, tres.

MET-GUIXAIRE.

TRENCA-CLOSCAS

Amalia Cleda,

Reus

Formar ab aquestas lletres lo nom de un aplaudit drama Catalá.

FRANCISCO FERRÉ.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11.—Producte químic.
2. 3. 8. 9. 1. 9. 5. 9. 3. 2.— Id. id.
1. 11. 3. 4. 5. 7. 4. 9. 11.—Nom de dona.
3. 11. 4. 7. 5. 9. 10. 2.—Producte químic.
4. 9. 5. 6. 5. 6. 5.—Arbre fruiter.
5. 9. 8. 6. 8. 11.—Nom de dona.
8. 9. 7. 10. 2.—Població.
1. 6. 1. 11.—Nom de dona.
7. 10. 2.— id. id.
4. 11.—Animal.
- 7.—Vocal.

ROSETA FITA BORI.

MUDANSA

Vam fé una tot pel Vallés
l'altre dia ab l'Amengual
y á la tot de Granollers,
tot, vaig comprá eixa total.

JAPET DE L' ORGA.

Soluciones á las cavilacions del número 16

Xarada.—Bacallá.

Trenca closas.—Lo ferrer de tall.—La rosa blanca.

Jeroglífich.—La Pepa enfila l' agulla.

Correspondencia particular

M. Sola: veurá com cumplirem.—L. Torras: vejes exercitant y posarem lo aprofitable.—M. Jardo: veiji lo que hi va de Met-guiaire.—R. Bruna, basta que ho asseguri; lo jurament hi sobra.—F. M. Feliu: S. Jadorní no esta be; es L. Jadorní y aixó equivoca 'l trenca closas qué envía.—Celesti Torrents: tot anirá.

Tipografía Susany y Companyía, Muntaner 36.— Teléfono 873.

ALS CASATS Y Á LAS CASADAS
se dona de franch lo curiosissim folletó KOCH!

VIGOR VITAL

SALUT Y HERMOSURA

Consells pera obtenirla, conservar-la y allargar la vida fentla agradable

En Barcelona pera obtenirlo de franch, es precis entregar aquest anunci en la llibreria de Roig (carrer de Jaume I, núm. 3).—També s'obté demanantlo per correu, acompanyant l'anunci, al Dr. KOCH (Montera, 33, 1., Madrid).

LAS MELLORS MÁQUINAS DE CUSIR
son las de

SANTASUSANA

Carrer del Carme, 33.—BARCELONA

DIFERENTS MODELOS PERFECCIONATS, MÁQUINAS DE FER MITJA

VENDA Á PLASSOS Y AL COMPTAT

PREUS SENS COMPETENCIA

Taller pera adobar tota classe de máquinas